

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 440/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **D.J.K., spoločnosť s ručením obmedzeným**, Južná trieda 26, Košice, zastúpenej JUDr. Ľuboslavom Sisákom, PhD., advokátom, Skladná 14, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 3Co/28/2024-183 z 19. júna 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením o zamietnutí jej odvolania proti nariadenému neodkladnému opatreniu.

II.

2. Žalobkyňa sa žalobou proti sťažovateľke domáha zriadenia vecného bremena zodpovedajúceho právu prechodu a prejazdu cez pozemky sťažovateľky v rozsahu podľa priloženého geometrického plánu. Odôvodnila to tým, že vlastní nehnuteľnosti (penzión, zdravotnícke zariadenie, odberné miesto minerálnej vody), v ktorých prevádzkuje kúpeľnú liečbu a ku ktorým cez pozemky sťažovateľky vedie jediná prístupová cesta napojená na cestnú komunikáciu. Prístupovú cestu mala od roku 2015 v nájme na základe zmluvy so sťažovateľkou, ktorú sťažovateľka s účinnosťou od apríla 2024 vypovedala. Okrem toho navrhla neodkladným opatrením uložiť sťažovateľke povinnosť strpieť právo prechodu a prejazdu cez jej pozemky do právoplatného skončenia konania o žalobe. Žalobkyňa tvrdila, že sťažovateľka ohrozuje prevádzku kúpeľov, čo odôvodňuje obavu, že znemožní žalobkyni a jej hosťom vstup do areálu kúpeľov. Tvrdila, že konatelia sťažovateľky

jej spôsobili škodu, keď v rozpore s jej pokynom vykonávali platby z jej účtu vo svoj prospech, vyvíjali psychický a fyzický nátlak na zamestnancov žalobkyne, cez vlastný platobný terminál inkasovali platby od kúpeľných hostí, bez vedomia žalobkyne vyberali z jej pokladne hotovosť a nakladali s ňou.

3. Okresný súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľke uložil povinnosť strpieť právo prechodu a prejazdu cez jej pozemky v rozsahu podľa geometrického plánu do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Z listov vlastníctva považoval za osvedčené, že žalobkyňa vlastní nehnuteľnosti, v ktorých prevádzkuje kúpele. Z toho považoval za osvedčený nárok, ktorému sa má poskytnúť ochrana (vlastníctvo a prevádzkovanie kúpeľov). Za osvedčenú považoval aj potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami. Vypovedaním nájomnej zmluvy stratila žalobkyňa oprávnenie užívať prístupovú cestu k nehnuteľnostiam, kde prevádzkuje podnikateľskú činnosť. Neodkladné opatrenie tak umožní žalobkyňi pokračovať v prevádzke liečebných kúpeľov. Neodkladné opatrenie neprimerane nezasahuje do práv sťažovateľky, ktorá osem rokov umožňovala žalobkyňi prístupovú cestu užívať bezodplatne, a doba jeho trvania je ohraničená do skončenia konania vo veci samej.

4. Proti tomu podala sťažovateľka odvolanie. Okresnému súdu vyčíta nedostatok odôvodnenia potreby bezodkladne upraviť pomery medzi stranami, keď toto zhrnul len do jedinej vety, že neodkladné opatrenie umožní žalobkyňi pokračovať v prevádzke kúpeľov. Okresný súd nezohľadnil princíp subsidiarity neodkladného opatrenia a nezdôvodnil, či si žalobkyňa nevie zabezpečiť prístup inak než prístupovou cestou na pozemkoch sťažovateľky. Záver okresného súdu, že strata užívacieho práva k prístupovej ceste je jediné, čo žalobkyňi bráni v prevádzke kúpeľov, nezohľadňuje skutočnosti v návrhu neuvedené. Sťažovateľka vypovedala nielen nájomnú zmluvu k prístupovej ceste, ale aj iné zmluvy uzavreté so žalobkyňou, čím žalobkyňa stratila užívacie právo k nehnuteľnostiam využívaným pri poskytovaní kúpeľných služieb a k liečebnému minerálnemu zdroju s vrtom. Kvôli týmto zmenám prestala žalobkyňa spĺňať podmienky kúpeľnej legislatívy na prevádzkovanie kúpeľov. Sťažovateľka namietla nesprávne právne posúdenie potreby bezodkladne upraviť pomery, keď žalobkyňa túto potrebu v návrhu neosvedčila. Tvrdenia o protiprávnom konaní konateľov sťažovateľky žalobkyňa ničím neosvedčila. Sťažovateľka namietla aj neprimeranosť rozsahu neodkladným opatrením uloženej povinnosti, keď žalobkyňi na prístup stačí menší rozsah užívania pozemkov sťažovateľky. K tomu po uplynutí lehoty na podanie odvolania predložila geometrický plán.

5. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením potvrdil nariadenie neodkladného opatrenia. Okresný súd dostatočne zistil skutkový stav, ktorý správne právne posúdil. Žalobkyňa osvedčila, že vlastní nehnuteľnosti, v ktorých prevádzkuje kúpeľnú liečbu a ku ktorým vedie cesta cez pozemky sťažovateľky, ktorá sa krajskému súdu z geografického znázornenia nateraz javí ako jediná. Preto bol krajský súd toho názoru, že žalobkyňa osvedčila potrebu nariadenia neodkladného opatrenia, ktorá je zvýšená tým, že žalobkyňi hrozí aj vznik škody zamedzením prístupu k areálu kúpeľov, čo by malo nepochybne vplyv na jej podnikanie. Odvolacie tvrdenia, či k nehnuteľnostiam žalobkyne vedie iná prístupová cesta ako cez pozemky sťažovateľky, či žalobkyňa spĺňa podmienky na prevádzkovanie kúpeľov, či a v akom rozsahu je nevyhnutné na pozemkoch sťažovateľky zriadiť vecné bremeno, budú predmetom dokazovania v konaní o zriadenie vecného bremena. Krajský súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou o neprimeranosti neodkladného opatrenia, keď sťažovateľka na základe nájomnej zmluvy umožňovala žalobkyňi

prístup cez svoje pozemky. Na geometrický plán, ktorým sťažovateľka preukazovala, že žalobkyni stačí prístupová cesta v menšom než neodkladným opatrením nariadenom rozsahu, pre jeho predloženie po uplynutí lehoty na podanie odvolania neprihliadol.

III.

6. Podľa sťažovateľky namietané uznesenie porušuje jej právo na riadne odôvodnenie. Krajský súd rovnako ako okresný súd vyhodnotil požiadavku hodnoverného osvedčenia predpokladov nariadenia neodkladného opatrenia arbitrárne. Žalobkyňa okrem ničím nepodložených tvrdení neosvedčila potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami. Preto nie je zrejmé, na základe čoho krajský súd dospel k tomu, že žalobkyni hrozí vznik škody tým, že sťažovateľka jej má brániť v prístupe do areálu kúpeľov. Nesúhlasí s konštatovaním krajského súdu, že neodkladné opatrenie neprímerane nezasahuje do jej práv, čo svojvoľne vyvodil z toho, že sťažovateľka umožnila žalobkyni využívať prístupovú cestu nájomnou zmluvou. Zmluvou si možno dohodnúť ľubovoľný rozsah práva cesty, no to neznamená, že takto dohodnutý rozsah je aj nevyhnutným pre právo cesty z neodkladného opatrenia. Krajský súd nereagoval na odvolacie námietky, že žalobkyni v prevádzkovaní kúpeľov bránia aj iné závažnejšie okolnosti ako nemožnosť užívať prístupovú cestu. Krajský súd nereagoval na námietku nedodržania princípu subsidiarity neodkladného opatrenia. Nereagoval ani na námietku, že okresný súd nesprávne aplikoval požiadavku hodnoverného osvedčenia potreby bezodkladne upraviť pomery, keďže žalobkyňa ju v návrhu neosvedčila.

IV.

7. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá. Stručnosť odôvodnení okresného a krajského súdu zodpovedá rozhodnutiam o neodkladných opatreniach, no je z nich dostatočne zrejmé, prečo súdy považovali za osvedčený nárok, ktorému sa má poskytnúť ochrana, a potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami sporu. Krajský súd preskúmal tie odvolacie námietky, ktoré mali význam pre rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky. To vylučuje porušenie základných práv sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

8. Posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je primárne vecou všeobecných súdov. K ústavným sťažnostiam, v ktorých sa namieta porušenie ústavných práv rozhodnutím o týchto opatreniach, treba pristúpiť zdržanlivo. Nielen preto, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností strán nezasahuje konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Zasiahnuť do týchto rozhodnutí možno iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 65/2021). Výnimočnosť zasahovania ústavného súdu do rozhodnutí o neodkladných opatreniach neznamená, že tieto sú úplne mimo rámca ústavnoprávneho prieskumu. Ak sú dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie o neodkladnom opatrení, zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore

s princípmi spravodlivosti, možno konštatovať zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia (III. ÚS 104/2013).

9. Predpokladom nariadenia neodkladného opatrenia je osvedčenie dôvodnosti a trvania nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a potreba bezodkladne upraviť pomery. Osvedčenie nároku neznamená len osvedčenie, čo sa stalo a čo je medzi stranami nesporné, ale aj osvedčenie toho, že po právnom posúdení osvedčeného skutkového stavu možno predpokladať danosť práva, ktorému sa poskytuje neodkladná ochrana. Potreba úpravy pomerov musí byť bezodkladná, čo zahŕňa aj prvok naliehavosti a nevyhnutnosti. Samotný atribút bezodkladnosti však bez ďalšieho neznamená, že ide o akútny a jednorazový stav. Potreba upraviť pomery môže byť bezodkladná a pretrvávať aj po určité dlhšie časové obdobie.

10. Možno súhlasiť so sťažovateľkou, že hrozba vzniku škody na strane žalobkyne tým, že sťažovateľka jej zamedzí prístup k nehnuteľnostiam, čím ohrozí jej podnikanie, je len domnienkou krajského súdu, ktorú žalobkyňa v návrhu neosvedčila. No na strane druhej túto potencióálnu hrozbu vzniku škody nepovažoval ani krajský, ani okresný súd za okolnosť, ktorá by odôvodňovala potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami. Krajský súd potrebu bezodkladne upraviť pomery považoval touto potencióálnou hrozbou vzniku škody len za zvýšenú. K tomu treba dodať, že hrozba vzniku škody nie je predpokladom pre nariadenie neodkladného opatrenia. Preto je bez významu, či ju žalobkyňa v návrhu osvedčila, alebo nie. Okresný súd pri osvedčení potreby bezodkladne upraviť pomery vychádzal z toho, že medzi stranami zmluvou o užívaní prístupovej cesty dlhodobo upravený faktický stav sa jej vypovedaním zmenil, v dôsledku čoho by žalobkyňa stratila oprávnenie na prístupovú cestu, ktorá sa nateraz javí ako jediná možná. Iba z tejto skutočnosti okresný súd vyvodil potrebu bezodkladne upraviť pomery. Potreba prístupovú cestu pravidelne užívať bola osvedčená tým, že v nehnuteľnostiach, ku ktorým má viesť, žalobkyňa prevádzkuje kúpele, čo nebolo spochybnené.

11. Krajský súd v súvislosti s primeranosťou neodkladného opatrenia zopakoval argumentáciu okresného súdu, že neodkladné opatrenie nezasahuje neprímerane do práv sťažovateľky, keďže do vypovedania zmluvy dlhodobo umožňovala žalobkyňi prístupovú cestu užívať. Krajský súd tento argument okresného súdu nepríliehavo zopakoval vo vzťahu k odvolacej námietke, že nariadené neodkladné opatrenie je neprímerané, keď žalobkyňi na prístup k nehnuteľnostiam stačí užívacie právo k prístupovej ceste v menšom rozsahu, než v akom je vymedzené v neodkladnom opatrení. Hoci je konštatovanie nepríliehavé k odvolacej námietke, tak pre posúdenie splnenia predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia a posúdenie jeho primeranosti, nie primeranosti rozsahu dočasného užívacieho oprávnenia žalobkyne, nebolo rozhodujúce. V inej časti odôvodnenia krajský súd uviedol, že to, či je potrebné zriadiť vecné bremeno v rozsahu navrhovanom žalobkyňou, bude predmetom konania vo veci samej. Nemožno súhlasiť so sťažovateľkou, že by ju neodkladné opatrenie obmedzilo nad rámec toho, čo je pri dôvodnosti neodkladného opatrenia nevyhnutné. Okresný súd vychádzal z geometrického plánu predloženého žalobkyňou, a to, v akom rozsahu bude treba žalobkyňi umožniť užívať nehnuteľnosti sťažovateľky (či podľa geometrického plánu predloženého žalobkyňou, alebo sťažovateľkou), bude predmetom konania vo veci samej.

12. Nemožno súhlasiť so sťažnostnou námietkou, že krajský súd nereagoval na podstatné odvolacie námietky. K odvolacej námietke, že žalobkyňa nespĺňa predpoklady na prevádzkovanie kúpeľov,

uviedol, že to bude predmetom konania vo veci samej. K odvolacej námietke o nezohľadnení subsidiarity neodkladného opatrenia uviedol, že to, či k nehnuteľnostiam žalobkyne vedie iná cesta, bude predmetom konania vo veci samej. S týmto treba s krajským súdom súhlasiť. Spĺňanie predpokladov pre prevádzkovanie kúpeľov a nevyhnutnosť zriadenia vecného bremena na nehnuteľnostiach sťažovateľky presahujú predmet rozhodovania o neodkladnom opatrení. V čase nariadenia neodkladného opatrenia mala žalobkyňa podľa výpisu z obchodného registra povolenie prevádzkovať v nehnuteľnostiach kúpele a z geografického znázornenia sa súdom javilo, že k nehnuteľnostiam žalobkyne nevedie iná prístupová cesta.

13. Krajský súd sa výslovne nevyjadril k odvolacej námietke, že okresný súd nesprávne právne posúdil potrebu bezodkladne upraviť pomery, keď žalobkyňa túto potrebu v návrhu netvrdila, a tvrdenia, že konatelia sťažovateľky napadli zamestnancov žalobkyne, priamo od kúpeľných hostí inkasovali platby, vykonávali platby z účtu žalobkyne vo svoj prospech, neosvedčila. K tomu treba uviesť, že krajský súd nemusel reagovať na všetky odvolacie námietky, ale len na tie, ktoré boli podstatné pre rozhodnutie o odvolaní. Okresný súd v týchto neosvedčených tvrdeniach nevhliadol potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami a pri rozhodovaní na ne neprihliadol. Preto nemusel krajský súd posudzovať, či ich žalobkyňa osvedčila, alebo nie. Okresný súd potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami vzhliadol len v tom, že žalobkyňa stratila oprávnenie prístupovú cestu užívať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2024

Robert Šorl
predseda senátu